

การปฏิรูปการศึกษา

ตามนโยบายของรัฐบาล

ท่านเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ท่านปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ท่านรองแม่ทัพภาคที่ 2
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา และท่านผู้บริหาร ทุกท่าน

ในฐานะที่เป็นคนโคราชผมถือโอกาสรายงานตัวกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ว่าตอนนี้ก็ยังคงเป็นคนโคราชก็ถือว่าเป็นคนของท่านอยู่ ที่ท่านกรุณาให้เกียรติมาต้อนรับก็ถือว่าเป็นเกียรติอย่างสูง ผมจึงขอแสดงคารวะต่อท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย และขอฝากเนื้อฝากตัวเวลาเข้าพื้นที่ถือว่าเป็นเกียรติที่ยิ่งใหญ่ในชีวิต เพราะเป็นคนโคราชกิตติมศักดิ์ที่จังหวัดนี้จังหวัดเดียวมอบให้และที่มีคุณค่ามากกว่านั้น ก็ทำทะเบียนบ้านเพื่อยืนยันว่าเป็นผู้ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ที่โคราช ทะเบียนบ้านนั้นทำด้วยทองคำหนักแปดบาท ตอนนี้อยู่ ยังไม่ได้แปลงเป็นทรัพย์สินนี้คือเกียรติอย่างสูงที่ผมได้รับจากชาวโคราช ผมจึงมีความรู้สึกพิเศษสำหรับชาวโคราชเสมอมา และวันนี้รู้สึกมีความสุขที่สุดวันหนึ่งที่ได้กลับมาโคราช ทำหน้าที่ของคนโคราชร่วมกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ผมมีความยินดีที่ได้มาพบท่านทั้งหลายในวันนี้ เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นที่แจ่มแจ้งและมอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงไว้ต่อสภาเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2549 หรือเมื่อประมาณ 4 เดือนที่แล้ว ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในปีงบประมาณ 2550 นี้ โดยน่านโยบายด้านสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษา ได้แก่ การเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ทั้งหมดเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อการขับเคลื่อนในเรื่องคุณธรรมนำความรู้ การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่กันไปกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงเรื่องการยกระดับการศึกษา เพื่อการกระจายอำนาจการจัดการไปให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ส่งเสริมเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและท้องถิ่น โดยมีสาระสำคัญของนโยบายการศึกษา 6 เรื่อง

1. เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความมีสัมพันธภาพในคุณค่าของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ขยายโอกาสการศึกษาของประชาชนไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างกว้างขวางทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

3. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท

4. กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

6. เร่งรัดพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด ท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นี่ ล้วนเป็นตัวแทนสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนผลักดันและนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีความห่วงใยในเรื่องการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา การแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ของนักเรียนและต้องการให้สถานศึกษาดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ การจัดงาน **“รวมพลคนปฏิรูปครูโคราช”** แสดงให้เห็นถึงพลังและความสามัคคีกลมเกลียวของบุคลากรในแวดวงการศึกษา ที่พร้อมจะจับมือกันก้าวสู่จุดหมายของการปฏิรูปการศึกษาร่วมกัน จึงขอขอบคุณท่านผู้มีเกียรติทุกท่านที่ให้การสนับสนุนการจัดงานครั้งนี้ ขอขอบคุณท่านอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่อนุเคราะห์สถานที่ในการจัดงานและอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่าง ๆ ขอขอบคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่เป็นเจ้าภาพในการจัดงาน ขอขอบคุณผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ทุกระดับ ทั้งในเขตจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์และบุรีรัมย์ ที่ได้มาร่วมงานในวันนี้โดยพร้อมเพรียงกัน บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดงาน **“รวมพลคนปฏิรูป ครูโคราช”** ณ บัดนี้ครับ

วันนี้ผมทำหน้าที่คล้าย ๆ ผู้รับเหมาที่มีงานในส่วนที่เป็นพิธีการ ซึ่งจบไปแล้ว ตอนนี่ก็เป็นงานส่วนของวิชาการ ซึ่งขอให้ผมบรรยายพิเศษเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบัน เรื่องของนโยบายการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบันนั้น ท่านนายกรัฐมนตรีได้ให้นโยบายแก่กระทรวงทั้งหลายว่าเราต้องเสนอนโยบายแห่งความจริง ไม่ใช่นโยบายแห่งความฝัน เพราะฉะนั้นรัฐบาลนี้จึงได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติเป็นนโยบายแห่งความจริง ไม่ใช่นโยบายแห่งความฝันทางการศึกษาก็เช่นเดียวกัน นโยบายที่แถลงไปแล้วและนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติจนทุกวันนี้เรายึดความจริงที่กระทำให้นโยบายเป็นจริง อะไรที่เป็นความฝัน ฝันแล้วทำไม่ได้ เราจะไม่ทำ จริง ๆ แล้วนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน ด้านการศึกษาเกือบจะพูดได้เลยว่าไม่ใช่นโยบายแปลกใหม่ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าเรื่องของการปฏิรูปการศึกษาที่ทำต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 7 อย่างเข้าปีที่ 8 เป็นเรื่องที่ไม่ว่าใครมาเป็นรัฐบาลก็จะต้องทำ เพราะมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กฎหมายฉบับนี้เป็นทั้งกฎหมายแม่บทของการศึกษาของ

“

ท่านนายกรัฐมนตรีได้ให้นโยบาย
แก่กระทรวงทั้งหลายว่า
เราต้องเสนอนโยบายแห่งความจริง
ไม่ใช่นโยบายแห่งความฝัน

”

ประเทศซึ่งเป็นเสมือนรัฐธรรมนูญการจัดการศึกษาของประเทศ และเป็นกฎหมายปฏิรูปการศึกษา ที่เป็นกฎหมายปฏิรูปการศึกษา ก็เพราะในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดเรื่องเกี่ยวกับการให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาทั้งระบบ เมื่อรัฐบาลเข้ารับหน้าที่ก็อยู่ในสภาพบังคับที่จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สิ่งที่เป็นพื้นฐานของการกำหนดนโยบายภายในกรอบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประการแรกก็คือนโยบายแห่งความจริงที่ท่านนายกรัฐมนตรีแนะนำ ส่วนประการที่ 2 เนื่องจากรัฐบาลนี้จะมีอายุการทำงานประมาณ 1 ปี จึงได้ประกาศนโยบาย ที่จะเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำไมจึงต้องใช้คำว่าเร่งรัด เพราะว่าการปฏิรูปการศึกษาได้มีแผนแม่บทอยู่แล้ว ในระยะที่ผ่านมาเป็นเวลาเกือบเจ็ดปี บางเรื่องก้าวหน้าไปในระดับหนึ่ง หลายเรื่องไม่คืบหน้า รัฐบาลนี้เห็นด้วยกับเรื่องการศึกษา ต้องการเห็นความสำเร็จ ต้องการเห็นความคืบหน้า จึงต้องเร่งรัดห้ามใส่เกียร์ว่าง เรื่องที่ต้องเลือกเร่งรัดอยู่ในกรอบของการปฏิรูปการศึกษา เมื่อวิเคราะห์แล้วมี 3 เรื่องที่ต้องเร่งรัดคือ

1. **ปรับแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรค** คือ การที่เราปฏิรูปได้เจอปัญหาและอุปสรรคถ้าไม่แก้เราจะเดินต่อไปลำบาก

2. **การปฏิรูปการศึกษาที่ออกแบบไว้ล่วงหน้า 10 ปี** ในการที่ออกแบบไปแล้วนั้นมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ บางเรื่องต้องมีการปรับแต่งให้ทันสมัยทันเหตุการณ์และทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

3. การเสริมเติมเต็มเรื่องที่พระราชบัญญัติปฏิรูปการศึกษา กำหนดไว้แต่ยังไม่ได้ทำ ส่วนนี้เป็นส่วนที่ต้องเสริมเติมเต็ม เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นการปฏิรูปทั้งระบบและครบกระบวนการ ขอเรียนเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ครั้งใดก็ตาม ถ้าใช้คำว่าปฏิรูป หมายความว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ และการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบและครบกระบวนการ โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องทำให้เกิดขึ้นในระยะเวลาไม่สั้นนัก ไม่ยาวนาน ทุกครั้งที่ใช้คำปฏิรูป จึงมีการกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วย ว่าต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้น เมื่อใด ในกรอบเวลาเท่าใด ที่ใกล้ตัวเราที่สุดตอนนี้ก็คือเมื่อมีการปฏิรูปการปกครอง ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 คณะปฏิรูปการปกครอง ประกาศชัดว่าต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ยึดระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับประเทศไทย ในระยะเวลา 1 ปี แล้วก็คืนอำนาจให้แก่ประชาชน เข้าสู่ระบบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญที่กำลังเริ่มร่าง และรีบเร่งกันที่จะทำให้เป็นไปตามเป้าหมายเวลา

เมื่อเราปฏิรูปการศึกษา เราก็พูดอย่างเดียวกันว่าการปฏิรูปการศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบครบกระบวนการแต่เป็นระบบใหญ่ ที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดว่า ต้องให้การเปลี่ยนแปลงนี้ดำเนินไปภายในระยะเวลา 3 ปี มีเรื่องเดียวที่กำหนดให้ 6 ปี เพราะเราไม่เคยทำมาก่อน ก็คือเรื่องการประกันคุณภาพภายนอกที่ สมศ.ทำ และก็กลายเป็นเรื่องเดียวที่ทำได้ตามเป้าหมาย

เวลา ก็คือภายใน 6 ปี สามารถประเมินรอบแรกให้สถานศึกษาที่รับประเมินประมาณเกือบ 30,000 โรงเสร็จเรียบร้อย ตอนนี้กำลังดำเนินการมาประเมินรอบสอง ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีความก้าวหน้าไป ในระดับหนึ่ง แต่ว่ายังไม่เข้าที่เข้าทางเต็มที่ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปเมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องมาเสริมเติมเต็ม เพื่อให้การปฏิรูปเป็นการปฏิรูปทั้งระบบครบกระบวนการ โดยใช้เวลา 1 ปีที่จะเตรียมการวางพื้นฐาน วางแนวทางและก็นำร่อง เพื่อว่าใครก็ตามที่มาเป็นรัฐบาลหลังจากนี้ก็สามารที่จะเดินต่อทำต่อโดยไม่ต้องหลงทาง โดยไม่ต้องไปหันรีหันขวาง แล้วก็จากไป ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญ เพราะการศึกษาทำนอาจารย์หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เป็นปูชนียบุคคล

ในวงการศึกษาคิดว่าประพันธ์โครงสร้างไว้ก่อนแล้วว่า “กลัววัยไม่ออกดอกซำจันโต การศึกษาเป็นไปเช่นนั้น” เพราะฉะนั้นการที่จะมาหวังว่า 1 ปี แล้วจะเสกเป่าให้การศึกษามีผลเปลี่ยนแปลงเหมือนกลับหลังหันย่อมเป็นไปได้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ที่เป็นความจริงที่เราจะทำได้ ก็คือ ผลักดันขับเคลื่อนรวมพลแบบวันนี้ ให้การศึกษาเคลื่อนที่ไปตามแนวทางปฏิรูป แล้วก็ไปเป็นแนวทางพื้นฐานที่จะทำต่อเนื่องไป ไม่ว่าจะใครมาเป็นรัฐบาลต้องทำ 3 เรื่อง ต้องมีเรื่องการแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรค ปรับแต่งบางเรื่องให้ทันสมัยขึ้น แล้วก็เสริมเติมเต็มในเรื่องที่ยังไม่ได้ทำเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในด้านการปฏิรูป การปฏิรูปการศึกษามีเรื่องสำคัญอยู่ 2 เรื่อง

เรื่องที่ 1 ปฏิรูปการเรียนรู้ ยึดหลักการเรียนรู้มุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ เราก็มาช่วยกันดูในกระทรวงว่า สิ่งที่เป็นปัญหาและเป็นอุปสรรคของการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีอะไรบ้าง เราจะจัดอุปสรรคเหล่านี้ได้อย่างไร เพื่อให้งานเดินต่อไปตามแนวปฏิรูปได้โดยราบรื่น

“

ทำไมต้องยึดโรงเรียนเป็นฐาน ก็เพราะผลการศึกษาก่อเกิดที่นั่น ไม่ได้เกิดที่เขตพื้นที่การศึกษา ไม่ได้เกิดที่กระทรวง เมื่อส่งบุตรหลานเข้าเรียน อ่านออกเขียนได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองหรือไม่ ก็ที่โรงเรียน

”

เรื่องที่ 2 การบริหารจัดการศึกษายึดโรงเรียนเป็นฐาน เนื่องจากผลการศึกษาก่อเกิดที่โรงเรียน เกิดที่สถานศึกษาทุกระดับ ถ้าเป็นระดับอุดมศึกษาก็เกิดที่มหาวิทยาลัย ถ้าเป็นพื้นฐานก็เกิดที่โรงเรียน เมื่อการศึกษาเกิดที่โรงเรียนเราก็บอกต้องยึดการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พวกเราในวงการศึกษาก็พูดติดปากเลยว่า SBM (School-Based Management) ทำไมต้องยึดโรงเรียนเป็นฐานก็เพราะผลการศึกษาก่อเกิดที่นั่น ไม่ได้เกิดที่เขตพื้นที่การศึกษา ไม่ได้เกิดที่กระทรวง เมื่อส่งบุตรหลานเข้าเรียน อ่านออกเขียนได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองหรือไม่ ก็ที่โรงเรียน เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต่อมามาดูว่าทำอะไรจึงจะให้โรงเรียนเข้มแข็ง ให้โรงเรียนสามารถให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน ผมจะไม่ชี้คำว่าเหมือนกัน ความจริงที่เราจะทำได้ คือ ใกล้เคียงกัน ขณะนี้ความเหลื่อมล้ำต่างกันคุณภาพมาตรฐาน ระหว่างโรงเรียนในเมือง โรงเรียนใน กทม. และโรงเรียนในชนบทแตกต่างกัน ราวฟ้ากับดิน แล้วในที่สุดก็มาเป็นปัญหาของโรงเรียน ดี เด่น ดัง ที่ใคร ๆ ก็อยากเข้า แย่งกันเข้า จนกระทั่งเป็นปัญหาเพราะได้รับความนิยมสูงมาก เนื่องจากว่าประชาชนเขาเชื่อว่า ถ้ามาเข้าโรงเรียนเหล่านี้ แล้วได้แต่มีต่อ ใคร ๆ ก็อยากเข้า ทั้ง ๆ ที่มีโรงเรียนใกล้บ้านก็ไม่เข้า ถามว่าทำไมก็เพราะเหตุว่าคุณภาพของโรงเรียนต่างกัน เพราะฉะนั้นเราจะต้องแก้ปัญหาดังนี้ให้ได้ มิฉะนั้นการปฏิรูปการศึกษาจะไม่ประสบความสำเร็จ

ผมดีใจที่ผู้มาประชุม รวมพล รวมพลังวันนี้ เป็นคนระดับสถานศึกษาเป็นหลัก ท่านคือขุนพลภาคสนามที่จะต้องขับเคลื่อนการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ผมเป็นรัฐมนตรี ท่านจรรยาพร เป็นปลัดกระทรวง หรือคุณหญิงกษมา เป็นเลขาธิการ กพฐ. เท่าปลัดกระทรวงเหมือนกัน

เราเป็นฝ่ายสนับสนุนเท่านั้น ท่านคือผู้ปฏิบัติและกระทำ เพราะฉะนั้นวันนี้จึงเป็นการรวมพลคนระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ เพื่อที่จะมาพูดคุยกันในเรื่องปฏิรูปการศึกษาให้ถึงเด็ก ให้ถึงครู ให้ถึงสถานศึกษาให้ได้ ผมจะพูดหนักไปในเรื่องที่ทำไปแล้ว เพราะหลายคนที่มาในวันนี้ ตั้งใจจะมาทวงว่าเงิน 3,500 เพราะเชื่อแล้วว่าได้จัดงบประมาณกว่าหมื่นล้านสำหรับครู 370,000 คน ที่จะได้รับประโยชน์จากเงินนี้ แต่ก็ข้องใจเหลือเกินว่าทำไมไม่จ่ายสักที ท่านเลขาธิการท่านก็พูดแล้วว่า คงจ่ายกลางเดือนกุมภาพันธ์ ได้เงินก้อนโตไปแล้ว ก็ขอให้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ด้วย เพราะฉะนั้นในเรื่องที่ต้องปรับแก้นี้ ทำไปแล้วประมาณ 7 เรื่อง ซึ่งใน 7 เรื่องนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของครู และเป็นเรื่องของเด็ก เช่น ในนโยบายขยายโอกาสเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษา 12 ปี มีคุณภาพ และไม่เสียค่าใช้จ่าย นับตั้งแต่ดำเนินการมาประมาณ 4 ปี ปัญหาที่เราเจอและเป็นอุปสรรคคือ เมื่อเลิกเก็บเงินค่าบำรุงแล้วรัฐจัดเงินอุดหนุนรายหัวให้ไม่พอ เช่น ม.ต้น 1,800 บาท ม.ปลาย 2,700 บาท กระทรวงได้ติดตามเรื่องนี้ ได้มีการวิเคราะห์ไว้แล้ว เมื่อผมมารับหน้าที่ก็ได้รับข้อมูลตรงกันสมัยที่ผมเป็นประธานกรรมการการศึกษา ว่าถ้าหากเงินอุดหนุนรายหัวให้น้อย ก็ยังเป็นภาระโรงเรียนต้องไปหาเงิน โดยใช้ช่องทางหาเงินบริจาค และเงินระดมทรัพยากรเพื่อมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขณะนี้ผมเป็นประธานกรรมการสถานศึกษาให้แก่โรงเรียน 2 แห่งพยายามหาเงินให้แก่โรงเรียนโดยจัดวิ่งการกุศลก็แล้ว จัดมหกรรมมวยโลกก็แล้วก็ยังไม่พอ ก็เริ่มเห็นผลว่ากระทบต่อคุณภาพการศึกษา เพราะ สมศ. ไปประเมินรอบแรกมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านเกณฑ์เพียง 1 ใน 3 ถึงกับมติชนต้องมาทำโรงเรียน 1 SEE YOU เกือบ 100 โรง ก็คือ

อาคารหนัก เหมือนกับคนไข้ที่ต้องไปอยู่ใน ICU ถ้าถามว่าโรงเรียนเหล่านี้มีเท่าไร มติชนบอกมีกว่า 600 แห่ง แต่เขาสนใจที่จะลองทำสัก 100 โรง โดยจะดูว่าโรงเรียนเหล่านี้ถ้าจะพัฒนาให้มาถึงมาตรฐานขั้นต่ำว่า ขาดบุคลากร ขาดอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ขาดครู หรือขาดอะไร ตอนนี้ สพฐ. ก็สำรวจ เขตพื้นที่การศึกษาก็สำรวจ เพื่อจะดูว่าโรงเรียนที่ยังไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ.นี้ ขาดอะไร ถ้าเราจะเติมสิ่งเหล่านี้ เพื่อให้โรงเรียนเข้มแข็งขึ้น ควรจะต้องช่วยอะไรกันบ้าง

เรื่องของเงินอุดหนุนรายหัวก็เป็นเรื่องสำคัญ และทำได้ทันที ต้องขอบคุณท่านนายกรัฐมนตรีและท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เมื่อกระทรวงศึกษาธิการนำเรื่องนี้ไปหารือ ว่าเท่าที่ทำมา 3-4 ปี แล้วการศึกษาไม่ดีขึ้น ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการเรียนฟรี 12 ปี อย่างมีคุณภาพ ถ้ายังอุดหนุนอยู่ในอัตราเดิม จะใช้เงินงบประมาณ 3 หมื่นล้าน ถ้าจะให้ตามอัตราที่เหมาะสมขึ้น เท่ากับค่าใช้จ่ายที่พอไปได้ของโรงเรียนขนาดกลาง และก็เต็มให้โรงเรียนขนาดเล็ก อีกหัวละ 500 บาท จะต้องใช้เงินเพิ่มขึ้นอีก 15,000 ล้านบาท ทั้งกระทรวงการคลัง ทั้งท่านนายกรัฐมนตรีบอก ยินดีสนับสนุน แต่พอเรามาทำกันจริง ความจริงก็บอกเรามากกว่า ถ้าจะเติมเงินไป 15,000 ล้านบาทเฉพาะรายการนี้ในปีเดียว กระทบแน่ ก็เลยไปตกลงกับรัฐบาลว่า ขอ 3 ปี คือ เฉลี่ยปีละ 1 ใน 3 ตอนนี้ก็ยังมีเสียงบ่นว่า ที่จ่ายไปแล้ว เบิกไปแล้วไม่เห็นเพิ่มเลย เขาจะเพิ่มเทอมหน้านี้ไม่ใช่เพิ่มเทอมนี้ จะเพิ่มเดือนพฤษภาคม ที่จะเปิดเทอมใหม่ เพราะฉะนั้นที่ต่อว่า ท่านเข้าใจผิด เพราะเราเพิ่มตามปีการศึกษา ปีการศึกษาเราจะเริ่มพฤษภาคม ถ้าทำอย่างนี้ไป 3 ปี เงินอุดหนุนรายหัว ก็จะนำมีระดับที่เหมาะสม และเพียงพอมากขึ้น แล้วก็จะลดภาระโรงเรียนในเรื่องการไปหาเงิน จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ผู้บริหารสถานศึกษาเกือบไม่ต้องคิดทำอะไร หายใจเข้าก็หาเงิน หายใจออกก็หาเงิน มีบางแห่งยิ่งตัวตาย เพราะหาเงินไม่ได้ เช่นที่เกิดขึ้นที่นครราชสีมา เพราะฉะนั้นเฉพาะรายการนี้ คือ วงเงิน 15,000 ล้านบาท ถามว่า รายการนี้ถึงเด็กกี่คน ถึงเด็ก 13 ล้านคน นี่คือตัวอย่างของความจริงที่เราทำแล้วถึงเด็ก แล้วก็หวังว่าจะช่วยให้การศึกษาของเด็กมีคุณภาพมาตรฐานยิ่งขึ้น

เรื่องที่ 2 เราได้เสนอขอให้ปรับปรุงเรื่องกองทุนเงินให้กู้ยืม เพราะเดิมเรามี กยศ. ให้กู้ยืมทั้งส่วนที่เป็นค่าครองชีพ และเป็นค่าเล่าเรียน ให้ระดับ ม.ปลาย จนถึงปริญญาตรี ตอนหลังรัฐบาลเปลี่ยนไปตั้งชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า ICL หรือแปลเป็นภาษาไทยคือ กรอ. แล้วก็บอกว่าดีกว่า กยศ. เพราะคนรวย คนจน กู้ได้หมด แต่ให้กู้ได้เฉพาะค่าเล่าเรียน ส่วนค่าครองชีพ เสื้อผ้า อาหาร ค่าหอพัก ค่าใช้จ่ายส่วนตัวไม่ให้ และไม่ให้ ม.ปลายกู้ เมื่อผมมารับหน้าที่ ผมก็ไม่เห็นด้วย เพราะผมถามเรื่องนั้นมาตั้งแต่เป็น ส.ส. ด้วยเหตุผลที่ว่า ทำไมต้องไปช่วยคนรวยและมาตัดสิทธิคนจนที่จะเรียน ม.ปลาย เพราะการศึกษาภาคบังคับถึง ม.ต้น เท่านั้น คนจะเรียน ม.ปลาย ต้องมีค่าใช้จ่ายส่วนตัว แม้เราให้ค่าบำรุงที่ไม่เรียกเก็บ จัดเป็นเงินอุดหนุนรายหัวแล้วก็ตาม ในที่สุดก็เสนอรัฐบาลให้ยุบกองทุนนี้เหลือกองทุนเดียว คือ กยศ. โดยนำส่วนดีของทั้ง 2 กองทุนมารวมกัน ส่วนดีนั้นก็คือ (1) ให้กู้ยืมได้ตลอด ตั้งแต่ ม.ปลายขึ้นไป (2) ดอกเบี้ยที่ กรอ. คิดสูงกว่า กยศ. เราก็ให้คงดอกเบี้ย กยศ. ร้อยละ 1 หลังจากเรียนจบ ผ่อนชำระ 15 ปี ตอนนี้ก็รวมเป็นกองทุนเดียวแล้ว จะทำให้กองทุนเข้ามาช่วยเสริมโอกาสให้แก่คนจน ทั้งระดับ ม.ปลาย ระดับอาชีวฯ และระดับมหาวิทยาลัย

ประการที่ 3 เรื่องที่ไปถึงครูก็คือ เมื่อผมเข้ามารับหน้าที่รัฐมนตรี มีคนบอกว่า รัฐเป็นหนี้ครูอยู่ประมาณ 10,000 ล้านบาท ผมก็งง และมีแต่คนบอกอีกว่าครูมีหนี้สินเยอะ จากเดิมคนละประมาณ 500,000 บาท เดี่ยวนี้เป็นหนี้คนละประมาณ 1,000,000 บาท แล้วทำไมอยู่ ๆ บอกว่ารัฐเป็นหนี้ครู ก็ได้ตัวเลขมาบอกว่าเงินวิทยฐานะของครู 370,000 คน ที่จะต้องได้เดือนละ 3,500 บาท ปัจจุบันรัฐยังไม่ได้จ่ายย้อนกลับไปตุลาคม 2548 ผมก็ตกใจ เพราะเป็นเงินจำนวนมาก เราเป็นกระทรวงใหญ่ คนเยอะ เงินก็ต้องเยอะ จึงไปหารือกับทางรัฐบาล สบโอกาสตอนที่ไปแถลงนโยบายในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เกิดมีคนอภิปรายว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจะแก้ปัญหาหนี้สินครูได้อย่างไร ครูไม่มีขวัญกำลังใจ ผมก็ใช้โอกาสนั้นแถลงในสภาว่า ผมยอมรับว่าครูมีหนี้สินมาก แต่ท่านทราบไหมว่ารัฐเป็นหนี้ครูด้วย แล้วผมก็เลยทวงหนี้ให้แก่ครูในสภาก็เลยทำให้การพิจารณาเรื่องนี้ไม่มีอุปสรรคเลย เพราะได้พูดไว้ในสภาแล้ว ฝ่ายประจำก็มีข้อมูลพร้อม ท่านนายกฯ ก็ให้ไฟเขียว ท่านรัฐมนตรีคลังก็เห็นใจ เพราะฉะนั้นตัวเลขของรัฐบาลที่แล้วไปสร้างหนี้ไว้ 150,000 ล้านบาท

รวมถึงเป็นหนี้ครูด้วย ตอนนี้เรียบร้อยแล้ว สามารถจ่ายให้แก่ครูได้ในเดือนกุมภาพันธ์นี้ ผมเพิ่งเซ็นระเบียบรับรองการจ่ายไป ในขณะเดียวกัน ผมก็ได้ฉายาว่า “วิจิตร 5,600” ถ้ามว่าผมได้ฉายานี้ได้อย่างไร มีความเป็นมาดังนี้ มติ ครม. ที่ออกมาเมื่อเดือนมีนาคม เมื่อปีที่แล้ว เพิ่มรายได้ให้ข้าราชการระดับซี 8 ขึ้นไป ไม่เรียกเงินตำแหน่ง ไม่เรียกเงินเดือนแต่ใช้คำว่า เป็นเงินเพิ่มที่ไม่ใช่ตำแหน่ง และเงินเดือน แต่ไปยึดอัตราเดียวกับเงินตำแหน่ง หรือพูดง่าย ๆ ก็คือทำให้เงินตำแหน่งเป็น 2 เท่า ปรากฏว่ากระทรวงการคลังออกระเบียบรองรับการเบิกจ่ายไปกำหนดว่า วิทยฐานะไม่ใช่ตำแหน่ง เมื่อไม่ใช่ตำแหน่งก็เบิกจ่ายไม่ได้ ข้าราชการอื่นเขาได้ 2 เท่า ทำไมพวกครูได้แค่เดียว ก็คือไม่ได้เงินส่วนนั้นเพิ่มเป็น 2 เท่า เมื่อศึกษากันเรียบร้อยแล้ว เสนอเข้า ครม. ก็ด้วยความกรุณาของท่านนายกฯ ท่านเข้าใจ ถ้าข้าราชการอื่นได้ ข้าราชการครูก็ต้องได้ ผมก็เลยยืนยันว่า วิทยฐานะเป็นตำแหน่ง ถ้ามารู้ได้อย่างไร ผมก็ตอบว่า ก็ผมเป็นคนร่างกฎหมายเรื่องนี้เอง แล้วผมก็เทียบให้ฟังว่า ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยจะมีตำแหน่งของคณาจารย์ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ แต่ใช้สำหรับชาวโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน เราก็ใช้ชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญและเชี่ยวชาญพิเศษ และเราก็เรียกของเราว่าเป็นวิทยฐานะ ก็ตำแหน่งนั่นเอง ปรากฏว่า ครม. เห็นด้วย เดียวนี้กระทรวงการคลังกรุณาออกระเบียบรองรับแล้ว เมื่อวันอังคารที่ผ่านมา เพราะฉะนั้นท่านก็เตรียมรับ 2 เด้ง อันนี้เป็นเงินประมาณ 2 พันล้านบาท จำนวนคนประมาณ 30,000 คน ตอนที่ผมไปปรับหน้าที่ก็ไปเจอปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือ เดิมในแต่ละจังหวัด จะมี 5 เลือ คือ เลือศึกษา เลือประถม เลือสามัญ เลือ กศน. เลืออาชีวะ ระดับอำเภอมี 2 เลือ คือ ศึกษาอำเภอ กับหัวหน้าการประถม รวมแล้วมีสำนักงาน 2,000 กว่าแห่ง จำนวนคนราว ๆ 30,000 คน เมื่อเปลี่ยนมาใช้โครงสร้างเขตพื้นที่ แบ่งเป็น 175 เขต ก็มีคนล้นอยู่ประมาณ 10,000 กว่าคน จำนวนคนราว ๆ 30,000 คน เมื่อเปลี่ยนมาใช้โครงสร้างเขตพื้นที่ แบ่งเป็น 175 เขต ก็มีคนล้นอยู่ประมาณ 10,000 กว่าคน ที่จริงตอนปฏิรูปการศึกษา สปศ. ก็คิดไว้แล้วว่า คนเหล่านี้ต้องเข้าสู่ระบบได้หมด ไม่ใช่ความผิดของเขา การเปลี่ยนแปลงจะให้เป็นโทษแก่เขาไม่ได้ ต้องมีการรองรับ ถ้าไม่ดีขึ้นอย่างน้อยต้องไม่ให้เลวไปกว่าเดิม เพราะคนประมาณ 10,000 ยังไม่มีกรอบอัตรารองรับ ยังไม่มีจัดเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่ชัดเจน ด้วยความกรุณาของ ก.ค.ศ. ก็จัดกรอบอัตราให้ ตอนนั้นก็เข้าใจว่าส่วนใหญ่จะเริ่มเข้าที่เข้าทาง เริ่มจะรู้อนาคตของตนเอง ส่วนใหญ่ที่คนเกือบ 10,000 คน เหมือนกับคนที่ไม่มีอนาคต เรื่องนี้ก็เรียบร้อยไปแล้ว

ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการทำอะไรก็มาคิดถึงเฉพาะโรงเรียนของรัฐไม่ได้ ต้องคิดถึงโรงเรียนเอกชนด้วย เมื่อเพิ่มเงินเดือนให้แก่ครูกลุ่มแรก ครูเอกชนที่เราอุดหนุนอยู่ที่เลยต้องขอ 5% ด้วย ส่วนค่าบำรุงรายหัวเด็ก ไม่ว่าจะเรียนเอกชนหรือรัฐก็ได้ ตอนนี้อะไรก็ได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกัน

ส่วนเด็กพิการ มีปัญหาเรื่องเงินอุดหนุนและเขาอยากจะมีศูนย์ที่จังหวัด รวมทั้งอยากให้เพิ่มอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม ก็น่าจะเรียบร้อย และผมก็ไม่คิดว่าจะมีความหมายอะไรมากมายถึงขนาดที่ว่าตอนที่ผมไปปรับเด็กภาคใต้ขึ้นมาดูพิชสวนโลกแล้วให้โรงเรียนที่เชียงใหม่เป็นเจ้าภาพ มีเด็กพิการกับครูจำนวนเป็นร้อยมาให้การต้อนรับ ถามว่ามาทำไม เขาออกมาแสดงความขอบคุณผมที่ให้เพิ่มศูนย์ เพิ่มอัตราค่าจ้าง ดูเหมือนว่ามีคุณค่าและมีความหมายกับเขาเหลือเกิน ผมถึงได้ซึ่งว่า เราอาจจะมองข้ามความรู้สึที่เป็นความจริงของบุคคล ที่เราทำอะไรไม่ได้ ใหญ่โตอะไร แต่ในแง่ผู้รับและผลลัพธ์ที่เกิดกับเขา เขาแสดงออกมาชัดเจน เขาแสดงออกถึงความมีคุณค่าและความหมาย

ทั้งหมด 6-7 เรื่องที่กล่าวมานี้ พูดได้เลยว่าถึงเด็ก 13 ล้าน หรือ 15 ล้าน ถึงครุมีไม่น้อยกว่า 400,000 แล้วทั้งหมดก็กำลังจะไปถึงโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งด้วย

สำหรับเรื่องการปรับแต่งมี 2 เรื่องใหญ่ ก็คือ เดิมตอนปฏิรูป เราคิดถึงเรื่องความรู้คู่คุณธรรม ก็ให้ความสำคัญทั้งเรื่องความรู้ ทั้งเรื่องคุณธรรม ควบคู่กันไป แต่สถานการณ์ที่เป็นวิกฤตสังคม ก่อนยึดอำนาจ ทำให้เราประจักษ์และตระหนักว่าเกิดความแตกแยกในสังคม แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย ใช้ความรุนแรงที่ชัดเจน สังคมจะล่มสลายถ้าเราไม่แก้ไข แล้วทุกคนก็เชื่อว่าไม่มีทางแก้ด้วยวิธีอื่นนอกจากเรื่องคุณธรรม รัฐบาลก็ยึดตรงนี้ แผนพัฒนาระยะที่ 10 ก็เน้นตรงนี้ จึงกลายเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลกระทรวงที่เกี่ยวข้องหลายกระทรวง โดยเฉพาะกระทรวงฝ่ายสังคมก็เลยเสนอว่าแทนที่จะพูดเรื่องความรู้คู่คุณธรรมขอเปลี่ยนเป็น คุณธรรมนำความรู้ โดยเชื่อว่า ถ้าเราพัฒนาคนให้เป็นคนดี เป็นทุนสำคัญ การจะทำให้เป็นคนเก่งคงไม่ยาก แต่ถ้ามุ่งสร้างคน ให้ เก่ง ดี มีสุข แล้วไปเจอคนเก่งที่ไม่ดี อันตราย การสื่อตรงนี้ สื่ออย่างตั้งใจ แล้วก็เลยเพิ่มเติมในหมวดของคุณธรรมนำความรู้นี้ จะต้องสร้างความตระหนักสำนึกในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย ใช้คุณธรรมเป็นฐานของการเรียนรู้เชื่อมโยงให้ได้ ระหว่างครอบครัว สถานศึกษา สถาบันทางศาสนา กลับไปสู่เรื่อง “บ ว ร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน ต้องร่วมกัน เสริมสร้างคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการก็เลยมียุทธศาสตร์ การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษา ยุทธศาสตร์เสร็จแล้ว เปิดมาในเดือนพฤษภาคมจะเริ่มกิจกรรมทางด้านคุณธรรมนำความรู้ นับว่าเป็นเรื่องเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นเรื่องใหม่ที่เน้นเป็นพิเศษในรัฐบาลปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 เป็นนโยบายต่อเนื่องที่รัฐบาลที่แล้วเน้นไว้ถูกต้อง ก็คือ ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน เนื่องจากเป็นหัวใจของการปฏิรูป และเท่าที่ทำมาก็พบว่า คุณภาพการศึกษายังไม่ดี การเร่งรัดพัฒนาครู การแก้ปัญหาขาดแคลนครู การจะต้องเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ยังต้องทำต่อไม่ใช่อยุติ เรื่องการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนที่รัฐบาลชุดที่แล้วเน้นถูกต้องแล้ว เราก็มาเสริมเติมเต็มในบางเรื่อง เพื่อให้การปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนดำเนินไป แล้วก็บรรลุเป้าหมายได้ แม้จะต้องใช้ระยะเวลายาวนานเท่าใดก็ต้องทำ เพราะนโยบายคุณภาพมาตรฐานที่เป็นเรื่องนโยบายของรัฐบาลนี้ที่เน้นเป็นพิเศษ

“
ทั้งหมด 6-7 เรื่องก็กล่าวมา
นี้ได้เลยว่าถึงเด็ก 13 ล้าน
หรือ 15 ล้าน ถึงครูมีไม่น้อยกว่า
400,000 แล้วทั้งหมดก็กำลังจะไปตั้ง
โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งด้วย

”

ส่วนสุดท้าย คือเรื่องเสริมเติมเต็ม เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นการปฏิรูปทั้งระบบ สิ่งที่จะต้องทำให้เข้าที่เข้าทางในช่วงเวลา 3 ปี แล้วทำไม่เสร็จ ยังไม่เกิดผล ต้องทำให้เสร็จภายใน 1 ปี ถ้ามว่าการปฏิรูปการศึกษายึดการศึกษาดลอดชีวิตสำหรับทุกคน ซึ่งจะไปปรากฏอยู่ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ ถ้ามว่าการศึกษาดลอดชีวิตของทุกคนจะบรรลุได้ ทำอย่างไร ตอบได้ว่าการศึกษาต้องจัดเป็น 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ทั้ง 3 รูปแบบนี้ ต้องนำไปสู่การศึกษาดลอดชีวิต รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งทำตามลำพังไม่ได้ ตอนนี้เท่าที่เรปฏิรูปกันมา 7-8 ปี เรายังให้ความสำคัญและเน้นการศึกษาในระบบ เรื่องนอกระบบ และตามอัธยาศัย ก็ยังเรียกชื่อเดิมว่า เป็นการศึกษาออกโรงเรียน แล้วก็เอาไปฝากไว้กับสำนักงานปลัดกระทรวง ก็ถือว่าเมื่อไรจะเรียบร้อย จะให้เรียบร้อยต้องมีพระราชบัญญัติ ตอนนี้อยู่มีประเด็นต่าง ๆ ที่หาข้อยุติกันยังไม่ได้ ก็เป็นหน้าที่ของผมที่จะต้องเร่งรัดให้การร่างพระราชบัญญัติ

“

ก็กล่าวมาเพียงแต่ยกตัวอย่างให้เห็นว่า กระทรวงฯ ต้องมาปรับแก้ปัญหาและอุปสรรค เพื่อได้ใช้ความพยายามปฏิรูป แล้วประสบปัญหา และเมื่อกระทรวงฯ กำหนดนี้ได้ ก็จะเป็นการวางรากฐาน เพื่อให้ผู้บริหารชุดต่อไป

”

ฉบับนี้เข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติ ภายในระยะเวลาของรัฐบาลนี้ พระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน ก็คงต้องเปลี่ยนชื่อเป็นการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

แม้การศึกษาในระบบจะมีระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่การศึกษาในต่าง ตามภาษาที่เราพูดกัน คือต่างอาชีวศึกษาเกี่ยวข้องกับพื้นฐานกับอุดมศึกษา เป็นระดับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคนเป็นอย่างมาก ปัจจุบันความต้องการคนที่จบอาชีวระดับ ปวช. ปวส. มีมาก อาชีวได้โครงสร้างมาแล้วตั้งแต่ปี 2546 เป็นองค์กรหลัก ที่มีฐานะเท่าองค์กรหลักอื่น เลขาธิการก็เท่าปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการมีซี 11 ถึง 5 คน ไม่มีกระทรวงไหนเหมือนกระทรวงศึกษาธิการ ยกเว้นกลาโหมที่มีคนระดับเท่า ๆ กัน 4-5 คน เวลาที่มีการโยกย้ายปลัดกระทรวงไปเป็นเลขาธิการ สพฐ. ก็ถูกถามว่าทำไมลดตำแหน่ง ไม่ได้ลด เพิ่มงานให้ด้วยซ้ำ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้เป็นแห่งที่มีสถานศึกษามากที่สุด งบประมาณสูงสุด และก็มีจำนวนคนที่เกี่ยวข้องมากที่สุด อาชีวได้โครงสร้างแล้ว ผมก็เลยพูดกับท่านเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่า วันนี้อาชีวเหมือนร่างที่ไว้วิญญาณเมื่อไว้วิญญาณจะเข้าร่างสักทีก็คือเมื่อท่านได้โครงสร้างใหม่แล้วแต่ระบบใหม่ของอาชวยังไม่มา ระบบใหม่จะมาก็ต่อเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษา ทั้งส่วนที่คนอื่นจัด และทั้งส่วนที่กระทรวงศึกษาธิการจัด โดยองค์กรหลักของกระทรวงต้องเป็นองค์กรนโยบายมาตรฐาน ดูแลงานจัดทั้งที่คนอื่นเขาจัด และประสานส่วนอื่น และดูแลในส่วนที่รัฐจัด ในขอบเขตของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนี้ก็อยู่ในนโยบายเร่งรัด กำลังจะเสนอร่างพระราชบัญญัติกลับไปให้รัฐบาลเห็นชอบ และต้องออกให้ได้ในช่วงรัฐบาลนี้

มีภาคีหนึ่ง เป็นภาคีสำคัญด้วย ก็คือประเทศไทยเรา เราเปิดโอกาสให้เอกชนร่วมรับภาระจัดการศึกษามานานแล้ว แล้วก็มีความสำคัญในทุกระดับ จนถึงระดับมหาวิทยาลัย การปฏิรูปการศึกษาตอนนี้ก็ยังเน้นการมีส่วนร่วมของเอกชน ตั้งเป้าหมายใหม่ไว้แล้วว่าที่ท่านรับผิดชอบอยู่ในชั้นพื้นฐาน 18% ขอให้ขยายให้ได้เป็น 25% รัฐจะสนับสนุนให้เอกชนรับภาระให้ได้ถึง 25% ให้ความสำคัญถึงขนาด กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนเอกชนทุกโรง ต่อไปนี้เป็นนิติบุคคล และจะต้องไปแก้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน ก็ปรากฏว่าพระราชบัญญัติไปรออยู่ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว เมื่อผมมารับหน้าที่ ก็มี 3-4 ประเด็น ไม่มีใครชี้ขาด เขาก็เลยหยุดการตรวจร่างพระราชบัญญัติไว้ก่อน รอการชี้ขาด ถามให้ผมชี้ขาดเรื่องอะไร ปรากฏว่ามี 2 เรื่อง

เรื่องที่ 1 เมื่อโรงเรียนมีทรัพย์สิน มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน ที่จดทะเบียนกันไว้เดิม มีใบอนุญาต ไม่สามารถจะโอนที่ดินให้ได้ จะทำยังไง ผมก็ไม่เห็นต้องทำอะไรเลย ท่านก็เขียนกฎหมายรองรับสภาพว่าที่ตั้งมาก่อนนี้ ถ้าไปเช่าที่เขา ก็บอกว่าไปโอนสัญญาเช่ามาเป็นของโรงเรียน ถ้าไปขอใบอนุญาตใช้ที่เขา เขาอนุญาตให้ใช้ ก็ขอให้โอนสิทธิการใช้มาให้โรงเรียน ไม่เห็นจะต้องไปโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน มันโอนไม่ได้ แต่ถ้าเป็นสถานศึกษาตั้งใหม่ จะต้อง มี แล้ว ก็เปิดกว้างขึ้นได้ไหม ใครจะตั้งใหม่ ก็เอาแบบ *สถาบันอุดมศึกษาเอกชนใหม่ ไปเช่าที่ของรัฐสร้าง* ไม่จำเป็น ต้องมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน ก็เขียนลงไปด้วยว่า สามารถไปเช่าที่ แต่สัญญาเช่าควรให้ยาว

เรื่องที่ 2 มีมาตรการภาษีที่จะยกเว้นภาษีโรงเรียน แล้วก็เขียนลงในกฎหมายอันนี้ได้ไหม เขาบอกทำไม่ได้ กระทรวงการคลังถือเป็นเรื่องคอขาดบาดตาย ใครจะขอยกเว้นภาษีต้องไปแก้กฎหมายกระทรวงการคลัง ไม่เข้ามาใส่ไว้ในกฎหมายเรา เพราะกฎหมายทั่วไป ไม่ได้มีผล ไปล้มล้างกฎหมายเฉพาะ ผมบอกว่าไม่เป็นไร เรื่องนี้ผมจะเจรจากับกระทรวงการคลังเพื่อให้แก้ไขกฎหมายของเขา ก็ตกลงกันเรียบร้อย

ยังมีประเด็นเกี่ยวกับอาชีวะอีกว่า จะเอาลงโรงเรียน อาชีวะเอกชนไปไว้ในกฎหมาย สข. ตามเดิมหรือไม่ ผมก็เชิญนายกสมาคมที่เกี่ยวข้องมาคุยกัน ตอนแรกเขาก็อยาก ให้ไปอยู่อาชีวะ ตอนนี่เขายืนยัน 2 รอบว่าต้องการให้อยู่ สข. อาชีวะเขาก็ไม่ตั้งใจ นี่คือส่วนที่ต้องเสริมเติมเต็ม จึงจะทำให้การปฏิรูปทั้งระบบ ครบกระบวนการเกิดขึ้น ส่วนที่ต้องเสริมเติมเต็มอย่างสำคัญในเรื่องโรงเรียนของรัฐชั้นพื้นฐานก็คือ การปฏิบัติตามมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดว่า ให้กระทรวง ศึกษาธิการกระจายอำนาจ 4 ด้าน ไปให้สถานศึกษา และเขตพื้นที่โดยตรง 4 ด้าน นั้น กระจายด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป เจ็อนไซคือ ต้องออกกฎกระทรวงรองรับ คล้าย ๆ กฎกระทรวงของรัฐบาลที่แล้ว เพราะเมื่อขอสาระมาดู ไม่ใช่ กฎกระทรวงกระจายอำนาจ แต่เป็นกฎกระทรวงหวง อำนาจก็เลยขอลอนออกมา แล้ว สพฐ.ก็ช่วยกัน จนกระทั่งขณะนี้เสนอกลับไปใหม่ และผ่าน ครม.แล้ว ไปอยู่ที่คณะกรรมการกฤษฎีกา เราก็อยากให้เรื่องนี้ ออกให้ได้ ภายในกุมภาพันธ์นี้ วันไหนผ่านกฤษฎีกี ผ่าน ครม. ผมจะเซ็นทันที เพราะการสร้างคามเข้มแข็งให้สถานศึกษา ไม่มีทางอื่น นอกจากกระจายอำนาจไปให้สถานศึกษา เบ็ดเสร็จ ตัวอย่างของที่นี่ และบายนี้ ใครสนใจให้อธิการบดีไปชี้แจงให้ฟัง เพราะที่นี้เป็นมหาวิทยาลัยใน กำกับแห่งแรกของประเทศไทย และเพราะความเป็นอิสระ ความคล่องตัว รัฐให้เงินอุดหนุนมา แต่ทางนี้จัดการเองหมด

เบ็ดเสร็จสิ้นสุดที่สภามหาวิทยาลัยของตนเองมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารีตั้งมา 16 ปี เป็น 16 ปีแห่งความหลัง และความหวัง คณะกรรมการการอุดมศึกษาประเมินจัด อันดับปีที่แล้ว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีไปอยู่ใน ประเภทดีเลิศ 5 แห่งของประเทศ ที่เป็นเช่นนี้ได้ก็เพราะ การกระจายอำนาจนี้เอง ทำให้มหาวิทยาลัยสามารถ ดำเนินการได้อย่างคล่องตัว นี่คือนวัตกรรมที่เกิดขึ้น ผมก็อยากเห็นที่โรงเรียนเหมือนกัน ว่าถ้าโรงเรียนเข้มแข็งก็จะ ให้การศึกษาที่ดีได้ ความหวังของผมจึงอยาก จะเห็นการ กระจายอำนาจเกิดขึ้นให้ได้ในรัฐบาลนี้ วิธีที่ทำให้เกิดให้ ได้ทำอย่างไร ตอนนี้จัดระบบเสร็จแล้ว ว่าถ้าจะกระจาย ลงไปเราจัดโรงเรียนสัก 3 กลุ่มได้ไหม กลุ่มที่พร้อมรับ การกระจายอำนาจที่จัดให้ใหม่ ไม่เพิ่มเงิน ไม่เพิ่มคน คนก็บอกว่าทำได้เลย อีกกลุ่มหนึ่งต้องมีเกณฑ์นักเรียน 500 ขึ้นไป เป็นกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เลือกมาจำนวนหนึ่ง จะนำร่องให้ในเดือนพฤษภาคมนี้ อีกกลุ่มหนึ่งยังงี้ก็ไม่พร้อมคือกลุ่มขนาดเล็กนี้ ที่มีอยู่ กว่า 10,000 โรง ก็ขอให้เขตพื้นที่ไปจัดระบบบริหาร กลุ่มโรงเรียน โดยยึดหลักบริหาร 3 หลัก ร่วมใช้ครู ร่วมใช้อาคาร ให้นักเรียนร่วมทำกิจกรรม ก็คล้าย ๆ ว่า รวมโรงเรียนเล็กให้เป็นโรงเรียนใหญ่ หรือรวมโรงเรียน เล็กให้เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ต้องคิดระบบบริหาร เพราะไม่ไปยุบโรงเรียนทันที แต่ให้โรงเรียนมาทำงานด้วยกัน ก็หมายความว่าเอาเขตพื้นที่มาเป็นพี่เลี้ยง กระจายไป ที่เขตมากกว่ากระจายไปที่โรงเรียน แต่กลุ่มที่พร้อม กระจาย

ทั้งหมดออกไป ถ้าอย่างนั้นเราคงต้องเตรียมคนที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพราะถ้าเราจะไปเตรียมคน 6 แสนคน เปลี่ยนรัฐมนตรีอีก 100 คน ก็ไม่สำเร็จ ก็เลยบอกว่าเราจะอบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เป็นหลัก ซึ่งใช้หลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง วิธีการของเราก็คือให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขต 178 เขต รองผู้อำนวยการเขตที่มีอยู่เขตละ 11 คน และศึกษานิเทศก์มาเข้ารับการอบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในระดับสถานศึกษาที่จะนำร่องก็คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูกลุ่มสาระละ 2 คน รวมกันทั้งหมดที่จะนำร่องจะต้องอบรมคน 14,000 คน โดยประมาณ เงินมีแล้ว หลักสูตรมีแล้ว เอาใครมาเป็นวิทยากรให้การอบรมที่ไหนที่จะอบรมพร้อมกัน 14,000 คน ก็บอก ไม่ยากเลย เรามีสถาบันอุดมศึกษาที่มีคณะศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ อยู่เกือบ 100 แห่ง เรามีมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีคณะศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์อยู่อีกบางแห่ง เราก็ขอความร่วมมือสถาบันเหล่านี้แล้วทั้งหมดก็มาตั้งเป็นทีมงานที่จะมาให้เป็นทีมงานฝึกอบรม แล้วเราก็จัดหลักสูตรฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรมคือ Training of the trainers ก่อนแล้วทั้งหมดก็จะไปเข้า 12 ศูนย์พร้อมกัน หลักสูตรจะมี 2 หลักสูตร หลักสูตรสำหรับผู้บริหาร 1 หลักสูตรให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารเขต เข้าอบรมด้วยกัน และหลักสูตรศึกษานิเทศก์และครูอีก 1 หลักสูตร เข้าอบรมด้วยกัน ก็คือหลักสูตรวิชาการกับหลักสูตรบริหารนั่นเอง การอบรมใช้เวลา 5-7 วัน และอยู่ประจำด้วย ไม่ใช่

“ ส่วนที่ต้องเสริมเติมเต็มอย่างสำคัญ ในเรื่องโรงเรียนของรัฐขั้นพื้นฐาน ก็คือ การปฏิบัติตามมาตรา 39 ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

อบรมประเภท รู้ไว้ใช้ว่า ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องสามารถทำได้ ฉะนั้นในการอบรมจะต้องมีการฝึกปฏิบัติ แล้วประเมินว่าทำได้หรือไม่ อาจจะมีผู้อำนวยการสอบตก หรือเปล่าก็ไม่ทราบ แต่ว่าจะเอาจริงเอาจังมาก ๆ เพราะถ้าท่านจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ท่านไม่รู้จริง ท่านทำไม่ได้ ถ้ารอบนี้ทำเสร็จ นำร่องอาจจะ 600 โรงเรียน เราจะมีรายการตามไปดู ตามไปช่วย ตามไปสนับสนุน หวังว่าทำอย่างนี้ 4 ปีเต็มประเทศไทย ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนขนาดกลางและขนาดใหญ่ จะกระจายอำนาจหมดใน 4 ปี ฉะนั้นตรงนี้จะเห็นผลในรัฐบาลนี้ส่วนใหญ่ และปรับแต่งดีแล้ว ก็ทำต่อ ในที่สุดระบบกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาก็จะเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์

ท้ายที่สุดคือ เรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 ที่ไปกำหนดอยู่ในแผนกระจายอำนาจ ให้มีการถ่ายโอนสถานศึกษา ซึ่งได้มีการทำกันไว้รอบหนึ่ง แล้วก็เกิดปัญหาถึงขั้นที่มีคนเป็นแสนไปประท้วง ยืนยันให้มีการแก้ไขกฎหมายมีความเห็นต่าง ๆ นานา ส่วนหนึ่งก็บอกต้องแก้ไขให้มีการถ่ายโอน อีกส่วนหนึ่งก็ต้องการให้ถ่ายโอนยาก ๆ เช่น ต้องถือความสมัครใจ ต้องมีความพร้อมจริง ๆ ต้องมีการกำหนดจำนวนไม่ให้กระทบ กฎหมายก็ตก อันเนื่องมาจากยุบสภา ตอนนั้นก็เริ่มมีคนมาทวงถามว่า รัฐมนตรีศึกษาจะอย่างไรกับกฎหมายที่ตก ผมก็บอกว่าขอหารือก่อน ผมก็ตั้งใจง่าย ๆ แค่นี้ ถามว่าหลักการในการกระจายอำนาจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถูกต้องไหม ผมบอกถูกต้อง ผมยืนยันในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรของประชาชน ที่บริการสาธารณะเหล่านี้ต้องกระจายไปที่ท้องถิ่น ถูกต้องแล้ว กระทรวงศึกษาธิการจะไม่เสนอให้ยกเลิก แต่ผมตั้งใจเรื่องวิธีการ ว่าหลักการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ทำไมต้องใช้วิธีการถ่ายโอนวิธีเดียว ก็ในเมื่อรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเขียนไว้ชัดว่า ท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ท่าน

มีสิทธิ ท่านจะใช้สิทธิอย่างไรก็ได้ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผมก็ถามว่าสิทธิในการจัดนี้ทำอะไรได้บ้าง ท่านไม่ต้องถ่ายโอนเลย ท่านตั้งของท่านใหม่ ก็ทำได้ กระทรวงยินดีสนับสนุนเต็มที่ หรือถ้าท่านยังไม่อยากจะตั้งใหม่ ก็หาวิธีร่วมมือกัน ท่านร่วมมือกันเองระหว่างองค์กรท้องถิ่นในจังหวัด หรือทำร่วมกับกระทรวง กับเอกชน ผมได้เชิญอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเชิญผู้แทนคณะกรรมการกระจายอำนาจ คุณนอกรอบได้ทำการหารือถึงแนวทางการปฏิบัติตามการกระจายอำนาจโดยมีผลกระทบน้อยที่สุดที่ได้มีข้อตกลงชัดเจนแล้ว คือ กทม. กทม.มีปัญหาทุกเขต เพราะคนอพยพเข้าไป กทม.มาก จึงทำให้ กทม. มีเด็กภาคบังคับเพิ่มขึ้นมากในระดับ ป.1 ถ้ารับตามเกณฑ์กระทรวง ห้องละ 40 คน จะมีเด็กล้นอยู่ประมาณ 20,000 คน เขต 2 เขตเดียวก็ 7,000 คน เข้าไปแล้ว โรงเรียนที่ออกแบบไว้ห้องละ 40 คน กลายเป็น 65 คน เพื่อจะรับเด็กให้หมด ผมเห็นว่าการเพิ่มนักเรียนในชั้นไม่ใช่ทางออกแต่เป็นทางสร้างปัญหา แล้วโรงเรียนดี เด่น ดัง ก็ ดับ เพราะเด็กมากเกินไป ครูไม่พอ บริการไม่ดี จึงได้หารือ กทม.ว่า เราจะสนับสนุน กทม. ให้ขยายการศึกษาภาคบังคับถึง ม.ต้น โรงเรียนของ กทม. 400 กว่าโรง ขยายให้ถึง ม.ต้น ถ้า กทม. จัดการศึกษาถึง ม.ต้น จะขยายโอกาสตรงนี้ให้ได้มากที่สุด

ถ้าโรงเรียนไม่พอ กทม.มีที่ มีเงิน เราจะขอรัฐบาล ช่วยสนับสนุน แทนที่กระทรวงศึกษาจะทำเอง จะตั้งเอง ก็ไม่ต้อง กทม.ก็ถาม ว่าถ้าเด็กของเขาจบ ม.ต้นแล้ว ไปเรียน ม.ปลายที่ไหน เพราะว่าโรงเรียนดี เค้น ดั่ง ท่าน ก็เลื่อนเด็ก ม.ต้นของท่านขึ้น ม.ปลาย กระทรวง ศึกษาธิการรับจะขยาย ม.ปลาย ต่อยอดในโรงเรียนของ รัฐบาลและเอกชน เราจะชวนเอาเอกชนมาร่วมด้วย กทม.ถามอีก กทม.ทำนะทำได้ แล้วถ้าประชาชนไม่นิยม เขาอยากไปเรียนโรงเรียนดี เค้น ดั่ง ในกรุงเทพ กทม.

ขอ 3 อย่าง คือ (1) ขอครูเก่ง ๆ ของกระทรวงไปช่วย เป็นครูที่เลี้ยงให้ครู กทม. (2) ขอสร้างเป็นเครือข่ายกับ โรงเรียนยอดนิยมไปเป็นแม่ข่ายหรือโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง คู่พัฒนาโรงเรียนดี เค้น ดั่ง อาจมีโรงเรียนลูกข่าย กทม. 6-7 แล้วแต่พื้นที่ และ (3) ขอเอาชื่อไปใช้ด้วย เช่น โรงเรียนวัดเศวตฉัตรศึกษานารี ทั้ง 3 ข้อ กระทรวงยินดี ร่วมมือ ความร่วมมือที่เกิดขึ้น ก็คือ การขยายขอบเขต เพื่อให้การกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น เป็นไปได้ใน ความจริงมากขึ้น แล้วอาศัยความร่วมมือจะช่วยให้ การกระจายอำนาจได้รับการยอมรับ แล้วก็ทำให้มีคุณภาพ มาตรฐานมากขึ้น

ทั้งหมดที่ผมได้พูดมานี้ สรุปได้ประโยคเดียว ว่าเรา พยายามจะจัดการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ครบ กระบวนการ ให้เขาโครงสร้างให้ครบ ให้เขาที่ให้ครบ แล้วก็พร้อมที่จะขับเคลื่อนทั้งระบบ ทำในระยะเวลา 1 ปี ขอฝากความสำเร็จนี้ไว้กับการรวมพลในวันนี้ด้วย